

**Late mortality among 5-year survivors of early onset cancer:
a population-based register study**Andreina Kero¹, Liisa Järvelä¹, Mikko Arola², Nea Malila^{3,4},
Laura Madanat-Harjuoja³, Jaakko Matomäki¹, Päivi Lähteenmäki¹**Int J Cancer, julkaistu verkossa 11.8.2014**

Lapsena ja nuorena sairastettu syöpä suurentaa sydänkuoleman vaaraa

Lapsena tai nuorena aikuisena syöpähoidon läpikäyneillä on myöhemmin elämässään suurentunut riski menehtyä toisen syövän lisäksi myös sydän- ja verisuonisairauksiin. Syövästä selvinneiden lasten ja nuorten aikuisten pitkäaikaiseurannassa ja -hoidossa tulisikin tulevaisuudessa panostaa sydän- ja verisuonisairauksien ehkäisyyn.

Kehittyneiden hoitojen myötä suurin osa lapsuudessa ja nuoruusiässä syöpään sairastuneista selviää taudistaan. Tämän vuoksi syöpähoitojen pitkäaikaisvaikutukset, jotka voivat ilmaantua jopa vuosikymmenten päästä, ovat muodostuneet yhä tärkeämmiksi.

Toisin kuin lapsuusiän syövän, nuorena aikuisena sairastetun syövän myöhäishaitoista on kertynyt vasta vähän tutkimustietoa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lapsuudessa ja nuoruudessa syövästä selvinneiden pitkäaikaiskuolleisuutta sekä sen syitä Suomessa. Tutkimuksessa seurattiin rekisteritietoja hyödyntämällä yhteensä 16 769 syövästä selviytynyttä, jotka saivat syöpädiagnoosin 0–34-vuotiaana vuosien 1966–2004 aikana. Yli viiden vuoden ajan syöpädiagnoosin jälkeen elossa olleiden kuolleisuutta verrattiin sisaruksiin ja normaaliväestöön vakioitujen kuolleisuussuhteiden (SMR) avulla.

Tuloksista ilmeni, että syövän sairastaneet pitkäaikaiselviytyjät menehtyivät ennenaikaisesti neljä kertaa saman ikäistä väestöä todennäköisemmin. Kuoleman syynä olivat tavallisin perustaudin myöhäinen uusiutuminen, toisen syövän ilmaantuminen sekä sydän- ja verisuonisairaudet. Suurimman syöpään

liittymättömän kuolleisuussuhteen (SMR) todettiin liittyvän infektiosairauksiin, joista aiheutuneiden kuolemien määrä oli kokonaisuudessaan kuitenkin vain vähäinen.

Sydän- ja verisuonisairaudet osoittautuivat merkittävimmäksi syöpään liittymättömäksi kuolemansyyksi pitkäaikaiselvinneillä lapsilla ja nuorilla aikuisilla. Alle 20-vuotiaana syöpään sairastuneiden riski menehtyä sydän- ja verisuonisairauksiin oli neljä kertaa ja yli 20-vuotiaiden lähes kaksi kertaa tavanomaista suurempi. Sydän- ja verisuonitautien rooli kuolemansyyinä korostui seuranta-ajan pidentyessä. Erityisen suuri sydänkuolemanvaara liittyi Hodgkinin lymfoomaan, mikä vahvistaa aiempaa havaintoa välikarsinan alueelle kohdistuvan sädehoidon ja antrasykliiniryhmän solunsalpaajien sydäntoksisuudesta.

Tulokset ovat merkittäviä, sillä kyseessä on tähän mennessä laajin nuoruusikäisten syöpäpotilaiden pitkäaikaiskuolleisuuden syitä selvittänyt tutkimus. Tulosten perusteella nuorena syöpään sairastuneiden pitkäaikaiseurannassa tulisi panostaa sydän- ja verisuonisairauksien ehkäisyyn ja hoitoon. Kehitteillä olevassa myöhäisvaikutuspoliklinikkatyössä tullaan ottamaan käyttöön juuri valmistumassa oleva kansainvälinen seurantasuositus. Merkittävä osa sydänkuolemista olisi mahdollisesti estettävissä hyvin toimivalla jälkiseurantaohjelmalla. ■

¹Lastenkliniikka, TYKS; ²Lastenkliniikka, TAYS; ³Suomen Syöpärekisteri, Helsinki; ⁴Terveystieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto